

Miljö- och energidepartementet

Yttrande över utredningen Mikroplaster – Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige, dnr M2017/01473/Ke

Återvinningsindustrierna, ÅI, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på utredningen "Mikroplaster – Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige"

ÅI är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 20 miljarder kronor och drygt 6 000 anställda. Medlemsföretagen hanterar årligen drygt 12 miljoner ton avfall och återvinningsbart material, varav ca 60 % återvinns till nya råvaror.

Vi kommer endast att fokusera på de frågor som berör återvinningsbranschen eftersom redovisningen är mycket bred.

1.0 Återvinningsindustriernas generella synpunkter och förslag

- Vi saknar ett resonemang i utredningen om generationsmålet övergripande ambition om resurseffektiva och giftfria kretslopp.
- Regeringen bör verka för att tydliggöra olika plastdefinitioner i lagstiftningen samt utreda hur en märkning skulle kunna utarbetas för att tydliggöra hur plasten ska hanteras i avfallsledet, både inom EU och globalt.
- Ecodesign måste stimuleras för att både öka materialåtervinningen av plaster samt öka efterfrågan på återvunnet material. Tillsatta mikro- och nanoplaster ska förbjudas om tillverkaren inte kan bevisa att dessa plaster inte utgör ett miljöproblem i en specifik applikation.

- Teknikutvecklingar måste stimuleras för att återvinna plaster som har egenskaper som kräver mer avancerad återvinningsteknik. Pyrolys är ett sådant exempel.

1.1 Avsaknaden av resonemang i utredningen om generationsmålets övergripande ambition om resurseffektiva och giffria kretslopp

ÅI anser att frågorna om resurseffektivitet och cirkulär ekonomi borde ha getts ett större utrymme i utredningen då cirkulära materialflöden har stor betydelse för att minska klimatutsläppen. Att arbeta med resurseffektivitet innebär att plasternas värdekedja i sin helhet måste lyftas för att reducera ett stuprörstänkande som kan leda till felaktiga slutsatser.

Materialåtervinning av plast är ett exempel på ett resurseffektivt kretslopp. Ur klimatsynpunkt är materialåtervinning av plast att föredra jämfört med att tillverka plast av fossil olja. Klimatnyttan med materialåtervinning av plast jämfört med förbränning av plast innebär 55 procent mindre koldioxidutsläpp, enligt forskningsstudien *Climate Benefits of Material Recycling - Inventory of Average Greenhouse Gas Emissions for Denmark, Norway and Sweden*.

Vi saknar detta perspektiv i utredningen och ett resonemang om hur generationsmålet "Resurseffektiva och giffria kretslopp" kan uppnås, dvs. hur återvinning av plast kan ersätta den jungfruliga oljan vid plasttillverkning.

1.2 Regeringen bör verka för att tydliggöra olika plastdefinitioner i lagstiftningen samt utreda hur en märkning skulle kunna utarbetas för att tydliggöra hur plasten ska hanteras i avfallsledet, både inom EU och globalt.

Användning av återvunnen- och biobaserad plast bidrar till Sveriges mål om ökad resurshushållning och minskad klimatpåverkan. Vi ser dock idag problem eftersom det råder begreppsförvirring då det är bara vissa "biologiskt nedbrytbara" plaster som kan materialåtervinnas. Redan med några få procent "nedbrytbar" plast i återvinningsströmmen skapas kvalitetsproblem för plaståtervinningen. Nedbrytbara plaster är tillverkade att endast användas en gång, och inte flera gånger som den cirkulära ekonomin förutsätter. Kunskap om de nedbrytbara plasternas effekt på återvinningen behöver därför synliggöras.

För att undvika spridning av mikro- och nanoplast i avfallsledet krävs en tydlig inriktning från centrala myndigheter. Ett exempel är vilka förutsättningar som faktiskt krävs för att nedbrytbara plaster ska brytas ner fullständigt, om det räcker med en "naturlig" nedbrytning eller om det behövs en industriell nedbrytning genom att tillföra värme, energi eller annat för att nå fullständig nedbrytning.

ÅI anser att ett förslag som bör utredas vidare är hur en märkning av plaster skulle kunna utarbetas för att tydliggöra hur plaster ska hanteras i avfallsledet, både inom EU och globalt. Här har Sverige en viktig uppgift att driva på denna fråga på europainivå. EU:s plaststrategi släpps i december och här finns möjlighet för Sverige att ta på en ledartröja för att minska utsläppen av mikro- och nanoplast. Vidare behövs definitioner i lagstiftning som tydliggör vad olika plastbegrepp innebär. Det är viktigt i dessa sammanhang att känna till att biobaserade plaster inte alltid är biologiskt nedbrytbara och att biologiskt nedbrytbara plaster inte alltid är biobaserade.

Ur ett konsumentperspektiv ser vi ett fortsatt nedskräpningsproblem om den plast som märks "biologiskt nedbrytbar" faktiskt inte är det. Det är olyckligt när exempelvis mikro-nanoplastpartiklar hamnar i hemkomposten och konsumenten tror att hanteringen av de nedbrytbara plastpåsarerna hanteras miljöriktigt.

Vi har tidigare i år svarat på remissen om "Nedskräpning" där vi föreslog att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att bedriva kampanjer i syfte att påverka attityder och beteende för att minska nedskräpningen. En sådan kampanj skulle kunna kopplas specifikt till plast och tydliggöra varje individs ansvar och hur de resurser som finns i avfallet istället ska materialåtervinnas.

1.3 Ecodesign

ÅI anser att efterfrågan på återvunnen plast måste stimuleras och här kan eco-designen ha en viktig roll att spela. Ett sätt att stimulera efterfrågan på återvunna plaster är att produkter som innehåller återvunnen, kvalitetssäkrad plast, premieras vid offentliga upphandlingar. Den mest avgörande frågan för att återvunna material ska cirkulera flera gånger och utnyttjas på ett högvärdigt sätt är att det finns styrmedel som leder till en så kallad "pull"-effekt på marknaden för återvunna råvaror. Offentlig upphandling är ett sådant verktyg.

Ett annat exempel på hur efterfrågan på återvunnen plast bör stimuleras är Återvinningsindustrierna förslag i yttrandet om "Minskad förbrukning av plastbärkassar" från år 2016. Då föreslog vi att bärkassar som innehåller minst 80 % återvunna råvaror (PCR=post consumer recycled) ska ges en betydligt lägre avgift och därmed lägre pris till konsumenterna. Det är en viktig signal till konsumenterna att produkter av återvunna råvaror premieras på marknaden och att uttjänta plastbärkassar i första hand ska lämnas till materialåtervinning, så att de kan bli till nya plastprodukter.

ÅI anser också att ett förbud bör införas vad gäller tillsatta mikro- och nanoplast som ska förbjudas om tillverkaren inte kan bevisa att dessa plaster inte utgör ett miljöproblem i en specifik applikation.

1.4 Stimulera teknikutveckling för återvinning av plast

I återvinningsledet hanteras plaster olika utifrån de olika förutsättningarna, dvs. beroende på plastinnehåll och tillsatta kemiska ämnen som används som mjukgörare, färgämnen etc.

ÅI anser att teknikutvecklingen för plaster som, av kvalitetsskäl, inte direkt kan materialåtervinnas till ny råvara måste stimuleras. Vår bedömning är att tekniklösningar såsom pyrolys och förgasning idag har svårt att konkurrera med avfallsförbränning, trots att detta är tekniker som möjliggör ett tillvaratagande högre upp i avfallshierarkin.

Pyrolys är ett exempel på en teknikutveckling med syfte att materialåtervinna kolväterika material som kommer från plast och däck. Genom pyrolys förbränns inte materialen utan värmebehandlingen ger upphov till nya råvaror som ersätter jungfruliga produkter; olja, kolpulver och gas. En styrka med processen är att avfallet inte behöver utgöras av enskilda fraktioner av plaster utan blandade plastfraktioner, som inte heller behöver tvättas, kan behandlas.

2.0 Några korta kommentarer på föreslagna åtgärder i rapporten som direkt berör återvinningsbranschen

2.1 Mikroplaster från avfallshanteringen

I rapporten nämns både deponier, fragmenteringsanläggningar och plaståtervinningsföretag. Gemensamt för de anläggningar som nämns i rapporten är att uppströmsarbetet är viktigt både vad gäller vilka plaster som har sorterats ut och plasternas innehåll. En bättre källsortering uppströms av olika plaster ger återvinningsföretagen en bättre råvara att arbeta med, och minskar tillförseln av oönskade ämnen.

Både tillstånds- och tillsynsmyndigheterna har en viktig roll för att tydligare uppmärksamma mikro och – nanoplasterna. En effektiv och kunnig tillstånds- och tillsynsmyndighet gynnar de företag som driver en ansvarsfull verksamhet, och påtalar brister hos de företag som inte uppfyller lagkraven.

ÅI anser att ett första steg mot en bättre tillsyn är att ta fram standardiserade testmetoder som återvinningsbranschen kan använda för att mäta mikroplaster i olika medier, t ex vatten, jord, och slam.

Idag saknar branschen standardiserade testmetoder för var problemen med mikroplaster kan uppstå. Provtagningar måste ske på ett strukturerat sätt för att få en bild av var åtgärder bör sättas in som motverkar spridning från anläggningar. Naturvårdsverkets roll måste i ett första skede vara att rekommendera standardiserade mätmetoder för att återvinningsbranschen ska kunna beställa rätt analyser av laboratorierna.

ÅI välkomnar förslaget att Naturvårdsverket ska ta fram vägledningar för att uppmärksamma prövningsmyndigheter, tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare på mikro- och nanoplast, men då måste problembilden vara tydligt analyserad genom att provtagningsmetoden av mikroplast är fastställd.

2.2 Krav i upphandling

I upphandlingsunderlag finns möjlighet att styra mot mer materialåtervinning.

ÅI anser att ett krav som alltid bör ställas i offentlig upphandling är att de produkter som efterfrågas, så långt det är möjligt, innehåller plast som kan materialåtervinnas samt innehåller återvunnen plast.

Vid en upphandling bör detta vara ett självklart krav. Vidare bör biobaserad plast endast upphandlas om det antingen kan materialåtervinnas eller brytas ner helt i en naturlig miljö. Grunden i en upphandling måste vara att sträva mot ett cirkulärt samhälle där återvunnen plast efterfrågas i nya produkter.

Stockholm den 30 oktober 2017

Viveke Ihd
Chef hållbar återvinning & cirkulär ekonomi
Återvinningsindustrierna